
Vel Bevert!

**B.f.104/B.104. Kongsvinger. Øvrebyen.
Befaring i forbindelse med
fargeundersøkelser.
Justert rapport**

Rapport nr: 13/2013

3.10.2013.

Jon Brønne
Malerikonservator NKF-N,
Professor emeritus

Rapport Nr. Vel Bevert! Rapport nr. 13/2013	Oppdragsperiode: 23.10.2013	Publiseringsdato 23.10.2013
Tittel: B.f.104/B.104. Kongsvinger. Øvrebyen. Befaring i forbindelse med fargeundersøkelser. Justert rapport	Feltarbeid: 12.9.2013	Rapportering: 23.10.2013
Oppdragsgiver: Kongsvinger kommune v/reguleringsarkitekt Karen-Anne Noer	Forsidebilde Maleri, trolig fra begynnelsen av 1900- tallet som viser tre av de gårdene som er aktuelle for fargeundersøkelser. Fra venstre, «Baanrudgården», «Hultgrendgården» og «Herdahlgården». Avfot. J.Brønne 2013	
Forfatter(e) Brønne, Jon	Sider 11	Tilgjengelighet Åpen
	Kontrakt: 22.8.2013. v/reguleringsarkitekt Karen-Anne Noer	
Prosjektleder: Jon Brønne		
Prosjektmedarbeider:		

Innhold

1	Bakgrunn for forprosjektet og befaringen	3
2	Justeringen av befarringsrapporten	4
3	Prioriteringslisten	5
3.1	Viktige bygg i øvrebyen - prioriteringsliste.....	5
3.2	Kirker	5
3.3	Fredede bygg.....	5
3.4	Særlig viktige kulturhistoriske bygg.....	5
3.5	Andre bygg av interesse	5
4	Undertegnede anbefalinger etter befaringen	6
4.1	Generelt.....	6
4.2	De enkelte objektene	6
4.1	Kirker	6
4.2	Fredede bygg.....	6
4.3	Særlig viktige kulturhistoriske bygg.....	7
4.4	Andre bygg av interesse	8
5	Oppsummering og prioritering.....	10
5.1	1. Prioritet. I prioritert rekkefølge	11
5.2	2. Prioritet. I prioritert rekkefølge.....	11
5.3	3. Prioritet. I prioritert rekkefølge.....	11
5.4	4. Prioritet. I prioritert rekkefølge.....	11
5.5	5. Ikke prioritert.....	11

1 Bakgrunn for forprosjektet og befaringen

Kongsvinger kommune har fått midler av Riksantikvaren for å sette i gang et prosjekt som skal utføre fargeundersøkelser i Øvrebyen i Kongsvinger. Fargeundersøkelsen skal både gi ny kunnskap om bygnings-, og fargehistorien i Øvrebyen og på sikt kunne danne bakgrunn for å utarbeide fargeplaner for denne delen av Kongsvinger. I den forbindelse har kommunen ved reguleringsarkitekt Karen-Anne Noer tatt kontakt med Vel Bevert! ved undertegnede for at Vel Bevert! eventuelt kunne utføre undersøkelsene.

For at det skulle være mulig for undertegnede å utarbeide et kostnadsoverslag var det viktig at kommunen utarbeidet en prioriteringsliste over de bygningene som de anså var viktigst å få undersøkt.

Da listen forelå, ble det enighet om å utføre et forprosjekt som innebar en befaring med deltagere fra kommunen, fylkeskommunen, de lokale museene og undertegnede. Hensikten med befaringen var å evaluere de bygningene som sto på listen, for å vurdere om disse var egnet til fargeundersøkelsene og om de hadde bevart så mange eldre bygningsdeler at undersøkelsene ville gi resultater som både kunne benyttes i de videre arbeidene med fargeplaner for Øvrebyen og til fargesetting av de enkelte bygningene.

Befaringen ble gjennomført den 12.9.2013.

2 Justering av befaringsrapporten

Denne befaringsrapporten ble oversendt til Kongsvinger kommune den 16.9.2013. Prioriteringslisten i det første notatet var satt opp med prioriteringer etter grupper, 1.,2. og 3. prioritet, men uten innbyrdes prioriteringer innenfor gruppene.

Allerede den 20.9.2013 fikk jeg tilbakemelding på e- post fra reguleringsarkitekt Karen-Anne Noer, med et notat datert 18.9.2013 hvor fylkesantikvaren og museene i Glomdal hadde kvalitetssikret prioriteringslisten. Faggruppa hadde diskutert Vel Bevert! sin prioriteringsliste, gjort korrigeringer og presiseringer og laget forslag til prioriteringer innenfor gruppene.

I denne justerte rapporten er disse endringene tatt inn i listene.

Vel Bevert! vil i utarbeidelse av kostnadsoverslag, planleggingen og gjennomføringen av undersøkelsene forholde seg til denne reviderte prioriteringslisten.

Vel Bevert! vil utarbeide et kostnadsoverslag på grunnlag av rekkefølgen som står på prioriteringslisten under 1. Prioritet. Hvis oppdragsgiver i løpet av undersøkelsene ønsker å omprioritere rekkefølgen på de objektene som ligger inne i kostnadsoverslaget, vil dette ikke ha innvirkning på kostnadene.

Hvis oppdragsgiver ønsker å bringe inn objekter som ikke er prioritert i Vel Bevert! sitt kostnadsoverslag, etter at kostnadsoverslaget er levert eller etter at undersøkelsene er påbegynt, kan det påløpe ekstra kostnader.

3 Den første prioriteringslisten

3.1 Viktige bygg i øvrebyen - prioriteringsliste

Her er et forslag til hvilke bygg som skal fargeundersøkes i Øvrebyen. Lista er utarbeidet i samråd med Tore Lahn (fylkesantikvar), Kari Sommerseth Jacobsen og Ingunn Aastebøl (Regionavdelingen Kvinnemuseet – Museene i Glåmdal).

3.2 Kirker

1. Vinger kirke 1699

3.3 Fredede bygg

2. Christiansengården, Festningsgata 1 (1770?)
3. Digerudgården, Georg Stangsgate 2
4. Grønnerudgården, Løkkegata 23
5. Aamodtgården m/drengstue og uthus, Vollgata 10
6. Dahlmanngården, Løkkegata 1
7. Herdahlgården, Storgata 102-108

3.4 Særlig viktige kulturhistoriske bygg

8. Hultgrengården, Løkkegata 16 (Før 1720 litt gml panel igjen)
9. Baanrudgården, Storgata 11-15 (1801)
10. Rolighet, Løkkegata 35 (1857)
11. Sykehuset, Georg Stangs gate 3
12. Jonas Lie gården, Jonas Lies gate 2-6
13. Nyhusgården, Storgata 107 (1773)
14. Rolstadgården, Vollgata 9

3.5 Andre bygg av interesse

15. Det minste uthuset i Dahlmanngården, Løkkegata 1
16. Ida Brandvold sitt hus, Løkkegata 30
17. Hjemmebakeri, Storgata 91 Midt på 1800-tallet

4 Undertegnede anbefalinger etter befaringen

4.1 Generelt

Undertegnede mener det er viktig å som 1. prioritet å velge objekter som kan gi mest mulig kunnskap om byggeskikk, bygningsdetaljer, farger og fargesetting. Dette er viktig idet dette vil gi basiskunnskaper som kan forenkle de videre undersøkelsene.

4.2 De enkelte objektene

4.1 Kirker

1. Vinger kirke 1699

Trolig svært gammelt panel. Vinduer, listverk og dører er senere, vinduene fra 1900- tallet.

2. Prioritet

4.2 Fredede bygg

2. Christiansengården, Festningsgata 1 (1770?)

Meget viktig anlegg.

Helhetlig anlegg. Bevarte uthus. Hovedbygningen har bevart panel, hoveddør, vinduer og listverk.

Hovedbygningen 1. Prioritet

Uthusbygningene 2. Prioritet

3. Digerudgården, Georg Stangsgate 2

Kun noen få eldre panelbord bevart. Vinduer, dører og listverk er nye i 1970-1980- åra.

Sveitserkarnappet mot vest er bevart intakt.

3. Prioritet. Kun karnappet.

4. Grønnerudgården, Løkkegata 23

Viktig anlegg.

Gården er fra siste del av 1700- årene. Det er bevart panel, vinduer, dør og listverk fra 1840- 1860.

1. Prioritet

5. Aamodtgården m/drengstue og uthus, Vollgata 10

Meget viktig anlegg.

Hovedbygningen er oppført i 1801. Alder på Drengestua er ukjent, men trolig er denne litt eldre enn hovedbygningen. Alder på uthusene er ikke kjent.

Hovedbygningen har bevart deler av panelet som kan være det opprinnelige. Videre er det bevart panel, vinduer, dører og listverk fra første halvdel av 1800- åra. Søyleverandaen mot syd er satt opp i 1910.

Hovedbygningen 1. Prioritet

Drengestua 2. Prioritet

Uthusbygningene 2. Prioritet

6. Dahlmanngården, Løkkegata 1

Meget viktig anlegg.

Hovedbygningen er oppført i 1770- åra. Panel, lisener og sokkel er bevart. Deler av dette kan være opprinnelig.

2. Prioritet

7. Herdahlgården, Storgata 102-108

Meget viktig anlegg.

Tømmerbygningen mot Storgata er trolig oppført i siste del av 1700- åra. Mot gatefasaden er kun tømmeret bevart. Vinduer og listverk er fornyet i løpet av de siste 30 årene.

Hjørnebygningen i tegl er oppført i 1854. Her er den opprinnelige ubehandlede teglen bevart, sammen med etasjeskiller, gesims og muligens et vindu.

[Hjørnebygningen 2. Prioritet](#)

[Tømmerbygningen 4. Prioritet](#)

4.3 Særlig viktige kulturhistoriske bygg

8. Hultgrefgården, Løkkegata 16 (Før 1720 litt gml panel igjen)

Viktig anlegg.

Anlegget oppført i flere etapper. Eldste deler trolig fra første del av 1700- åra.

Panel, noe listverk, lisener, deler av sokkellista og stenderverk i svalgangen mot gården er bevart fra siste del av 1800- åra. Videre er eldre panel bevart i mellomrommet mellom Hultgrefgården og nabobygningen Nyhusgården, Storgata 107.

[Hovedbygningen 1. Prioritet](#)

9. Baanrudgården, Storgata 11-15 (1801)

Meget viktig anlegg.

Panel, vinduer, listverk, lisener og glassveranda bevart fra ulike perioder i første del av 1800- åra.

Huset har muligens en av Norges eldste glassverandaer.

På grunn av kompleksiteten ved undersøkelsen av denne bygningen vil jeg gi bygningen:

[2. Prioritet](#)

10. Rolighet, Løkkegata 35 (1857)

Kun undertegnede på befaring ved denne bygningen.

Meget viktig bygning.

Bygningen tegnet av arkitekt Schüssler, og sto ferdig i 1857.

Alle bygningsdetaljer bevart fra 1857.

[1. Prioritet](#)

11. Sykehuset, Georg Stangs gate 3

Hovedbygningen trolig oppført i første halvdel av 1700- åra.

Ingen eldre bygningsdeler bevart på hele bygningen. Alle bygningsdetaljer er fornyet i løpet av de siste 20 årene.

[Ikke prioritert](#)

12. Jonas Lie gården, Jonas Lies gate 2-6

Meget viktig anlegg.

Bygningen er oppført i 1856.

Alle fasadelementer er bevart mot gatene.

[1. Prioritet](#)

13. Nyhusgården, Storgata 107 (1773)

Bygningen trolig oppført i etapper. Eldste deler fra 1773.

Ingen eldre bygningsdeler bevart i fasaden mot Storgata. Hele fasaden er fornyet i løpet av de siste 30 årene.

[Ikke prioritert](#)

14. Rolstadgården, Vollgata 9

Trolig oppført ca. 1720.

Bygningen fikk Fortidsminneforeningens pris for restaurering i 1980-åra.

Kun hoveddøra bevart fra perioden 1900- 1920. Ellers er alle bygningsselementer fornyet i 1980- åra.

Ikke prioritert

4.4 Andre bygg av interesse

15. Det minste uthuset i Dahlmanngården, Løkkegata 1

Meget viktig anlegg.

Uthuset er trolig oppført samtidig med hovedbygningen i 1770- åra. Panel og listverk er bevart fra 1700- og 1800- tallet. Det eneste huset på lista som trolig opprinnelig har blitt malt med emulsjonsmaling.

2. Prioritet

16. Ida Brandvold sitt hus, Løkkegata 30

Kun undertegnede var på befaring ved denne bygningen.

Trolig et meget viktig hus. Huset har sprang i veggen mellom 1. etasje og 2.etasje. Dette er et meget alderdommelig tegn, og det kan være en mulighet for at dette er et av byens eldste hus.

Kun panel fra 1700- årene bevart.

2. Prioritet

17. Hjemmebakeri, Storgata 91 Midt på 1800-tallet

Viktig anlegg.

Oppført midt på 1800- tallet.

Panel, listverk og vindu bevart fra byggeperioden.

1. Prioritet

18. «Huset på Skjæret». Vollgata 26.

Kun undertegnede var på befaring ved denne bygningen.

Viktig bygning.

Trolig oppført i første halvdel av 1800- åra.

Panel, listverk, dør? og vindu bevart fra første halvdel av 1800- åra.

På grunn av størrelsen og påvirkningen av annen bebyggelse i samtiden, gis dette huset:

2. Prioritet

19. «Bråtenhuset». Georg Stangsgate/Løkkegata 20.

Viktig anlegg.

Trolig oppført omkring 1840- 1850.

Panel, vindu i gavlen og listverk bevart.

1. Prioritet

20. Jonas Lies gate 10.

Viktig anlegg.

Trolig oppført rundt midten av 1800- åra.

Panel, listverk, vindu og dør bevart fra byggeperioden.

1. Prioritet

21. Storgaten 115.

Kun undertegnede var på befaring ved denne bygningen.

Meget viktig anlegg

Trolig oppført i siste halvdel av 1700- årene.

Panel, vinduer, dører, listverk og glassveranda bevart fra 1700? og 1800- tallet.

1. Prioritet

22. Gjemsegården. Øvre Langelands veg 3a og 3b.

Meget viktig anlegg.

Trolig oppført i 1850- 1860- årene.

Panel, vinduer, listverk, snekkeglede og veranda bevart.

1. Prioritet

23. Drengestue. Tilhører Gjemsegården. Øvre Langelands 7a og 7b

Meget viktig anlegg.

Trolig oppført i 1860- 1870- årene.

Panel, listverk, stolpeverk, balustre og vindu bevart.

1. Prioritet

24. Vollgata Nr. 20-25.

Kun undertegnede var på befaring ved denne bygningen.

Viktig anlegg.

Trolig oppført i perioden 1890- 1910.

Meget velbevart sveitserstilshus. Alle bygningsdeler bevart.

På grunn av størrelsen og påvirkningen av annen bebyggelse i samtiden, gis dette huset:

2. Prioritet

25. Storgata 84.

Senempire/sveitserhus.

Ingen originale bygningsdetaljer bevart.

Ikke prioritert

5 Oppsummering og den justerte prioriteringslisten

På grunnlag av den raske befaringen som ble gjennomført den 12.9.2013, har undertegnede laget en prioriteringsliste. Listen er basert på min erfaring, og jeg har lagt til grunn at de objektene jeg har gitt 1. prioritering er bortsett fra Nr.9. «Baanrudgaarden», de bygningene jeg mener raskest kan gi mest kunnskaper om byggeskikk, farger og fargesetting.

Det er liten tvil om at det er en rekke andre bygninger og anlegg i Øvrebyen som vil kunne supplere listen, og ved undersøkelser gi viktige bidrag til farge- og bygningshistorien i Øvrebyen.

Listen er justert 23.10.2013, etter tilbakemelding fra oppdragsgiver. (Se pkt. 2. Justering av befaringsrapporten)

5.1 1. **Prioritet.** I prioritert rekkefølge

1. «Christiansengården», Festningsgata 1. Hovedbygningen
2. Drengestue tilhørende Gjensemsegården. Øvre Langelands veg 7a og 7 b.
3. «Bråtenhuset». Georg Stangsgate/Løkkegata 20.
4. «Grønnerudgården», Løkkegata 23
5. «Aamodtgården». Vollgata 10. Hovedbygningen
6. «Hultgrestgården», Løkkegata 16. Hovedbygningen
7. «Rolighet», Løkkegata 35
8. Jonas Lie gården, Jonas Lies gate 2-6
9. «Hjemmebakeri», Storgata 91
10. Jonas Lies gate 10.
11. Storgaten 115.
12. «Gjensemsegården». Øvre Langelands veg 3a og 3 b.

5.2 2. **Prioritet.** I prioritert rekkefølge

1. Vinger kirke 1699.
2. «Christiansengården», Festningsgata 1. Uthus
3. «Aamodtgården», Vollgata 10. Drengestua
4. «Aamodtgården», Vollgata 10. Uthusbygningene
5. «Dahlmanngården», Løkkegata 1. Hovedbygningen
6. «Herdahlgården», Storgata 102-108. Hjørnebygningen
7. «Baanrudgården», Storgata 11-15
8. «Dahlmanngården», Løkkegata 1 Det minste uthuset
9. «Ida Brandvold sitt hus», Løkkegata 30
10. «Huset på Skjæret». Vollgata 26.
11. Vollgata Nr. 20-25.

5.3 3. **Prioritet.** I prioritert rekkefølge

1. «Digerudgården», Georg Stangsgate 2. Kun karnappet.

5.4 4. **Prioritet.** I prioritert rekkefølge

1. «Herdahlgården», Storgata 102-108. Tømmerbygningen

5.5 5. **Ikke prioritert.**

- Rolstadgården, Vollgata 9.
- Nyhusgården, Storgata 107
- Sykehuset, Georg Stangs gate 3.

Oslo 23.10.2013.

Jon Brænne
Malerikonservator
Vel Bevert!